Ümumi məlumat	**Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı**	HİST 426, Osmanlı Tarixi, 6 AKTS
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/2026-cı tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Doç. Dr. Sadık ÇETİN
	E-mail:	sdkctn2@gmail.com
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	**Müəllimin təyin etdiyi vaxtda**
Prerekvizitlər	**Yoxdur**	
Tədris dili	**Azərbaycan dili**	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	**Məcburi**	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	**Əsas ədəbiyyat** 1. Mehman Ağayev, Sevinc Əliyeva, Osmanlı Tarixi (dərs vəsaiti). Bakı, 2021 2. Osmanlı tarihi (1300-1566) , Anadolu Universiteti dərslik, Eskişehir, 2013 3. Osmanlı tarihi (1566-1789), Anadolu Universiteti dərslik, Eskişehir, 2013 4. Osmanlı tarihi (1789-1876) , Anadolu Universiteti dərslik, Eskişehir, 2013 5. Osmanlı tarihi (1789-1908), İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2017 6. Kuruluş ve yükseliş devri Osmanlı tarihi , İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2010 7. Osmanlı sosyal hayatı , İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2014 8. Osmanlı teşkilat ve kültür tarihi, İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2014 9. Osmanlı iktisad tarihi, İstanbul Universiteti dərslik, İstanbul, 2012 **Əlavə ədəbiyyat** 10. Mustafa Cezar, Osmanlı Tarihi, TTK, Ankara, 2010 11. Yaşar Yücel-Ali Sevim, Osmanlı klassik döneminin üç hükümdarı Fatih-Yavuz-Kanuni, İstanbul, 1991 12. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı tarihi, Ankara, 1988 13. Halil İnalcık, Osmanlı imperatorluğu klassik çağ (1300-1600), İstanbul, 2003 14. Erhan Afyoncu, Sorularla Osmanlı imperatorluğu, İstanbul , 2012 15. Caroline Finkel, Rüyadan imperatorluğa Osmanlı imperatorluğunun öyküsü (1300-1923), İstanbul, 2014 16. Lord Kinross, İmperatorluğun yükselişi ve çöküşü, İstanbul, 2017 17. Nicola Jorqa, Osmanlı imperaorluğu tarihi, (5 cild), İstanbul, 2005 18. İlber Ortaylı, Üç kıtada Osmanlılar, İstanbul, 2007 19. J. Von Hammer, Osmanlı imperatorluğu tarihi, (2 cild), İstanbul, 2011 20. Yılmaz Öztuna , Osmanlı devleti tarihi, İstanbul, 1986 21. Paul İmbert, Osmanlı imperatorluğu yenileşme hareketleri, İstanbul, 1994 22. Rifat Uçarol, Siyasi tarih (1789-1994), İstanbul, 1995 23. Alphonse de Lamartine, Osmanlı tarihi, İstanbul, 2008 24. Fuat Köprülü, Osmanlı devletinin kuruluşu, Ankara, 1991 25. Ahmet Cevdet Paşa, Osmanlı imperatorluğu tarihi, (2 cild), İstanbul, 2011 26. Mustafa Nuri Paşa, Netayic ül-vukuat (kurumlarıyla ve örqütlleriyle Osmanlı tarihi), (4 cild), İstanbul, Ankara, 1992	
Kursun vebsaytı	**https://www.ttk.gov.tr/tarihveegitim/osmanli-tarihine-giris/** **https://islamansiklopedisi.org.tr/osmanlilar** **https://www.kulturportali.gov.tr/portal/osmanli-devri**	
Kursun təsviri	Bu fənn dünya tarixində mühüm yeri olan Osmanlı Dövlətinin sürətli inkişafının səbəblərini	

və məqsədləri	dövlətin inkişaf prosesində yaşanan siyasi, iqtisadi və mədəni inkişaflar kontekstində izah edir. O, həm də Osmanlı Dövlətinin yayıldığı ərazidəki siyasi hadisələri tarixi coğrafiya baxımından anlamağa kömək edir. Bundan əlavə, Osmanlı dövlətinin siyasi və institusional gücünü digər müasir dövlətlərlə müqayisə etmək imkanı verir. XIII əsrdən 20-ci əsrin əvvəllərinə qədər dövlətin keçdiyi mərhələləri və səbəbləri izah edərkən tarixi təfəkkür bacarıqlarının inkişafına imkan verir.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	**Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə:** -Tələbələrdə Osmanlı dövlətinin quruluşundan süqutuna qədər keçmiş olduğu tarixi inkişaf yolu haqqında elmi dünyagörüşü formalaşdırmaq; -Osmanlı dövlətinin siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni inkişaf mərhələləri haqqında sistemli biliklər formalaşdırmaq; -Osmanlı imperiyasının dünya tarixində tutduğu yeri və beynəlxalq münasibətlər sisteminə təsirini anlamaq; -Osmanlı tarixinin müxtəlif mərhələlərində idarəçilik, ordu, iqtisadiyyat və mədəniyyətin xüsusiyyətlərini müqayisəli şəkildə qiymətləndirmək; -Tarixi faktlar əsasında müstəqil elmi araşdırma aparmaq və elmi nəticələr çıxarmaq vərdişlərini formalaşdırmaq. **Qazanılmış təcrübə** **-** Osmanlı İmperiyası haqqında biblioqrafik məlumata sahib olun və bu məlumatlardan istifadə - Osmanlı tarixinin siyasi, hərbi və ictimai hadisələrini təhlili - Osmanlı tarixinə aid mənbələri bilmək **-** Tarixi hadisələrin analizi - Tarixi düşünmə bacarığı		
Tədris metodları	**Mühazirə**	**X**	
	Qrup müzakirəsi	**X**	
	Praktiki tapşırıqlar	**X**	
	Praktiki məsələnin təhlili	**X**	
	Digər	**X**	
Qiymətləndirmə	**Komponentləri**	**Tarix/son müddət**	**Faiz (%), bal**
	Aralıq imtahanı	**Noyabr**	**30 bal**
	Təqdimat	**Final imtahanı öncəsi**	**10 bal**
	Aktivlik	**Semestr boyu**	**5 bal**
	Devamiyet	**Semestr boyu**	**5 bal**
	Yoxlama yazı işi (quiz)	**Final imtahanı öncəsi**	**10 bal**
	Final imtahanı	**Yanvar**	**40 bal**
	Yekun		**100 bal**
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	**Aktivlik** Tam aktivlik balı dərslərdə, diskussiyalarda, təqdimatlarda və elmi seminarlarda fəal iştirak edən tələbələrə verilir. **Davamiyyət** Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. **Dərsə gecikmə**		

Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərsdə iştirak edə bilər.

Təqdimat

Təqdimat həm yazılı, həm də şifahi təqdimat olmaqla tələb olunur (mövzular əlavə olunur). Təqdimatlar dörd qrup halında müəllimin təyin etdiyi gündə (silabusda əks olunacaq və ilk iki dərsdə tələbələrə elan ediləcək) keçirilir və həmin gün təqdimatçı üçün son tarixdir

1. Təqdimatlar ilkin olaraq yazılı (əlyazma və ya çap olunmuş) formada hazırlanmalıdır.
2.Təqdimat prosesində mütləq vizual materiallardan (slayd şou və ya digər əyani vasitələrdən) istifadə edilməlidir.
3. İş yazılarkən mənbələrə istinad edilməlidir. İstinad qaydaları müəllim tərəfindən təqdim olunacaqdır.
4.Sonda istifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı əlavə edilməlidir.

Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Tələbələr təqdimatı yerinə yetirərkən plagiarizmə yol verməməli, əldə etdikləri məlumatların mənbələrinə istinad etməli və istinadları göstərməlidir. Tələbələrin qiymətləndirmə üçün müəllimə təqdim etdiyi təqdimatda 25% və daha artıq Plagiarizm halları (müvafiq istinadların mənbəyinin göstərilməsi halları istisna olmaqla) aşkarlandığı zaman iş sıfırlanır.

Yoxlama işi

Kurs boyu bir yoxlama işi keçirilməsi nəzərdə tutulur. Mövzular quizdən əvvəl tələbələrə bildiriləcək. Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yaza bilər.

İmtahanlar

Aralıq və yekun imtahan mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmırlar.

İmtahan qaydaları

Aralıq və yekun imtahanları işində tələbə tərəfindən və bir-birindən köçürmə halları qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbənin qiyməti sıfırlanır.

Fənni bitirmək qaydası

Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.

Tələbələrin davranış qaydaları

Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.

Esse və təqdimat mövzuları üçün qaydalar:

1. Təqdimatlar müəllimin müəyyən etdiyi gündə və qrup şəklində keçirilir və vaxt dəyişdirilə bilməz!
2. İki tələbə eyni bir mövzunu hazırlayıb təqdim edə bilməz!
3. Təqdimatlara dair mövzular və o mövzuların keçiriləcəyi tarix aşağıdakı cədvəldə, mövzu adlarının önündə əks olunub.
4. Mövzuların qarşısında göstərilən tarix həmçinin həmin təqdimat üçün son tarixdir!
5. Müvafiq tarixdən sonra gətirilən təqdimatlar qəbul olunmur!

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik / Tapşırıqlar
1		**Mövzu № 1. Osmanlı Tarixine Giriş, Osmanlı bəyliyinin tarix səhnəsinə çıxışı** 1.Osmanlı tölerantlığı (Pax Ottomana)	1, s. 10-31; 2, s.2-21; 12; s.3-14; 10, 24

		2.Klassik dövr Osmanlı tarixşünaslığına qısa bir baxış 3.Osmanlı siyasi tarixinin dövrlərə ayrılması 4.Osmanlının mənşəi və quruluş tariix haqqında irəli sürülən mülahizələr 5. Osmanlının quruluş ərəfəsində Anadoluda siyasi vəziyyət 6.Yeni bir dövlətin doğuşu və ilk Osmanlı fəthləri	
2		**Mövzu № 2. Bəylikdən mərkəziyyətçi dövlətə keçiş** 1.Qısa bir müddətdə Osmanlı bəyliyinin inkişafını təmin edən amillər 2.Orxan Qazi dövründə (1326-1362) Anadoluda və Rumelidəki fəthlər, həyata keçirilən islahatlar 3.Sultan titulunu daşıyan ilk Osmanlı hökmdarı I Murad Hüdavəndigar (1362-1389) 4. I Yıldırım Bəyazidin Anadoluda siyasi birliyi qurmaq siyasəti 5. I Bəyazidin xaçlılar üzərindəki zəfərləri 6..Əmir Teymur -Yıldırım Bəyazid münasibətləri	1, s. 39-62; 2, s. 22-46; 6, 12, 20
3		**Mövzu № 3. Fetrət (İnterreqnum) və bərba dövrləri** 1.Şahzadələr arasındakı hakimiyyət uğrunda mübarizə 2.Osmanlı dövlətinin ikinci qurucusu sayılan I Mehmet Çələbi dövrünün mühüm hadisələri (1413-1421) 3.II Sultan Murad dövrü (1421-1444), (1446-1451)	1, s. 62, 84; 2, s. 47-58; 6, 12, 20
		Seminar və diskussiya	
4		**Mövzu № 4. İstanbulun fəthi və imperatorluğun təşəkkülü** 1.İstanbulun fəthi ilə tarixdə yeni çağ açan Fateh II Mehmed 2.Fəthdən sonrakı önəmli siyasi hadisələr 3.Bir rönesans hökmdarı olan Fatehin daxili siyasəti 4. Sultan II Bəyazidin hakimiyyəti illərində (1481-1512) daxili və xarici vəziyyət	1, 84-14; 2, s. 64-96; 6, 12, 20
5		**Mövzu № 5. Osmanlı dövləti Yavuz Sultan Səlim dövründə (1512-1520)** 1.Yavuz Sultan Səlim və şahzadələr arasında iqtidar mübarizəsi 2.Yavuz Sultan Səlim dövründə Osmanlı-Səfəvi münasibətləri 3.Yavuz Səlimin Misir səfəri 4. Yavuz Səlimin qərbə səfər planı	1, s. 134-156; 2, s. 104-118; 6, 12, 20
6		**Yoxlama işi (Quiz) 1** Əsasən 1-5-ci mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
		Mövzu № 6. Osmanlı dövlətinin "qızıl dövrü"-nün möhtəşəm hökmdarı: Qanuni Sultan Süleyman (1520-1566) 1.Qanuni Sultan Süleymanın hakimiyyətinin ilk illərində daxili üsyanlar 2.Qanuni Sultan Süleyman dövründə Osmanlı və xristiyan Avropası arasındakı münasibətlər	1, s. 156-182; 2, s. 124-159; 11, 12, 13,17

		3. Qanuni dövründə Osmanlının şərq siyasəti 4.Qanuni Süleymanın son Ziqetvar səfəri və vəfatı	
7		**Mövzu № 7. Osmanlıda yüksəliş dövrünün sonu** 1.Sultan II Səlimin dövründə (1566-1574) yaşanan siyasi proseslər -Sumatra səfəri -Don-Volqa, Süveyş kanalları açma təşəbbüsü -Kiprin fəthi; -İnebahtı dəniz döyüşü 2.Sultan III Murad dövründə (1574-1595) daxili və xarici siyasət -Zirvədən enişə: Sokollunun ölümü və ilk rəsədxanın uçurulma hadisəsi -Səfəvi-Osmanlı müharibələri -Osmanlının qərb siyasətində İngiltərə	1, s. 182-206; 2, s. 2-24; 11, 12, 17
8		**Seminar və diskussiya**	
		Mövzu № 8 Quruluş və yüksəliş dövrlərində Osmanlıda dövlət quruluşu və ordu sistemi 1.Osmanlıda dövlət anlayışı və idarə mexanizmi 2.Osmanlıda ordu sistemi 3.Osmanlıda vergi sistemi 4.Osmanlıda torpaq sahibliyinin formaları	1, s. 206-225; 6, 7, 8
9		**Mövzu № 9. Osmanlı dövləti durğunluq dövründə (1579-1699)** 1.Durğunluq dövrünün səbəbləri 2.Osmanlıda daxili üsyanlar 3. Dövrün islhatları 4. Xarici siyasət: -Osmanlı -Səfəvi münasibətləri -İsmanlı-Baburlu münasibətləri -Osmanlı və Avropa dövlətləri (Müqəsddəs ittifaq müharibəsi)	1, s. 225-284; 3, s. 28-51; 18, 20
		Yoxlama işi (Quiz) 2 Əsasən 6-9-cu mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
Aralıq İmtahanı			
10		**Mövzu № 10. Osmanlı geriləmə (düşüş) dövründə (1699-1792)** 1.XVIII əsrdə Osmanlı dövlətində ümumi vəziyyət 2,Geriləmə dövründə yenilik hərəkətləri -Lalə dövrü -Sultan I Mahmuddan I Əbdülhəmidə daxili vəziyyət (1730-1789) 3.Geriləmə dövründə Osmanlının xarici siyasəti 4.III Səlim dövrü (1789-1807) islahatları və siyasi prosesləri -Nizami Cədid islahatları -Napolyon Bonapartın Misir ekspedisiyası və sonrasında Fransız - Osmanlı münasibətlərində Rusiya faktoru 5. Sultan II Mahmud dövrünün (1808-1939) siyasi proseləri və	1, s. 284-345; 4, 18

		<u>modernləşməyə yol açan reformları -</u> -reformlar -üsyanlar -xarci siyasət	
11		**Mövzu № 12. Osmanlı restavrasiyası: Tənzimat dövrü** 1.İslahatdan əvvəlki tarix və onu doğuran əsas şərtlər <u>2.Tənzimat dövrü islahatları</u> -Gühanə Xətti Şərifi -Hərbi, iqtisadi, qanunvericilik, sosial və təhsil islahatları 3<u>. I Əbdülməcid dövrünün digər mühüm hadisələri</u> -Livan iğtişaşları, Eflak-Boğan qiyamı və Macar mühacirlər məsələsi -Krım müharibəsi (1853-1856) -İslahat fərmanı (1856) 4. I Sultan Əbdüləziz dövrü (1861-1876)	1, s. 345, 375; 4, 5, 20
		Seminar və diskussiya	
12		**Mövzu № 13. Osmanlıda konstitutsiyalı monarxiyaya keçid və Sultan II Əbdülhəmid dövrü (1876-1908)** 1. I Məşrutiyyətin elanına qədərki siyasi proseslər 2.<u>Sultan II Əbdülhəmid dövrü</u> - Osmanlı Türkiyəsinin ilk Anayasası (Qanuni Esasi) -Rus-türk müharibəsi (1877-1878) və nəticələri -Ulduz Kəşfiyyat xidməti ; II Əbdülhəmidin daxili və xarici siyasəti - erməni qiyamları; sionizm 3. Yeniləşmə dövründə Osmanlıda yayılan ideya cərəyanları (düşüncə axınları)	1, s. 375-443; 4, 5
13		**Mövzu № 14. II Məşrutiyyət dövründə Osmanlıda cərəyan edən siyasi-ictimai proseslər; Osmanlı dövləti Trablusqarb, Balkan və I Dünya müharibələrində** 1.Gənc Türklər hərəkatı və II Məşrutiyyətin elanı <u>2.II Məşrutiyyət dövrünün siyasi prosesləri</u> - 31 Mart hadisələri - Trablusqarb və Balkan hərbləri -Gərbi Trakya Türk hökuməti və Təşkilatı Mahsusa -Bab-ı Ali Basqını 3.Osmanlı dövləti I Dünya müharibəsi illərində	1, s. 443-493; 4, 5
		Yoxlama işi (Quiz) 3 Əsasən 11-14-cü mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
14		**Mövzu № 15. Türk Milli Qurtuluş Savaşı və Türkiyə Cümhuriyyətinin doğuşu** 1.Mondros atəşkəsindən sonra Türkiyədə siyasi vəziyyət 2. Qurtuluş müharibəsində cəbhələr (Mondrostan Müdanyaya gedən yol) 3.Osmanlı səltənətinin tarixə qovuşması və yeni Türk dövlətinin doğuşu	1, s. 493-527; 20, 22
15		**Mövzu № 16. Osmanlı mədəniyyəti** 1.Osmanlı memarlığı	1, s. 527-544, 7, 8, 9

		2.Osmanlı miniatürü 3. Osmanlıda təmizlik anlayışı və su mədəniyyəti 4.Osmanlı musiqisi və səhnə oyunları 5.Osmanlı təhsil sisteminə qısa baxış	
Final İmtahanı			

Təqdimat mövzuları

Təqdimat mövzuları Osmanlı imperiyası tarixinə dair ilkin qaynaqlar əsasında tərtib olunur.